

stike o najučestalijim bolestima u Istri toga doba. Zdravstveni su problemi bili ozbiljni i brojni, uzrokovani lošim higijenskim uvjetima (posebno na seoskom području), slabom ili nikakvom edukacijom i lošim ekonomskim stanjem.

Zadnji članak ovog poglavlja jest tekst Branke Poropat “Arhiv Porečke i Pulske biskupije – Poreč: ususret arhivu” (199-208). Navodi se povijest sređivanja gradiva i uređenja Arhiva, pri čemu se posebno ističe uloga svećenika, povjesničara i višeg arhivista Josipa Buturca. Prikazani su odnosi i suradnja Biskupije i Državnog arhiva u Pazinu te rad Ivana Graha i Jakova Jelinčića na popisivanju gradiva, što je za rezultat imalo i inventare župnih arhiva. Među korisnicima građe porečkog arhiva spominju se ugledni znanstvenici poput Zlatka Herkova, Miroslava Bertoše i Mirka Zjačića. Na kraju se govori o samome osoblju arhiva i stvaranju preduvjeta za preseljenje te naglašava važna uloga Dijecezanskog vijeća za crkvene arhive i knjižnice.

Slijedi cjelina *Osvrti – prikazi – vijesti* koja donosi prikaze knjiga i svezaka časopisa, izvješća sa skupova te “In memoriam” akademiku Luji Margetiću.

Aleksandar Žigant

***Atti del Centro di ricerche storiche di Rovigno, sv. XXXIX,
Rovinj 2009., 742 str.***

Članci objavljeni u ovom renomiranom rovinjskom znanstvenom časopisu podijeljeni su u tri grupe: Rasprave (*Memorie*), Bilješke i dokumenti (*Note e documenti*) te Bibliografski prikazi (*Rassegne bibliografiche*). U odjeljku Rasprave objavljeno je devet članaka, pod naslovom Bilješke i dokumenti šest priloga te jedan članak u Bibliografskim prikazima.

U Raspravama su članci poredani kronološki, a tematski su raznoliki. Prvi je izvorni znanstveni rad Vesne Girardi Jurkić “Decorazioni mitologiche del foro romano di Pola” (9-31), koji obrađuje mitološke dekoracije rimskog foruma antičke Pule. Rad je popraćen bogatim slikovnim priložima.

Slijedi izvorni znanstveni članak “Approfondimenti storici sulle sepolture urbane a Pola dal Medio Evo alla metà del secolo XIX” (33-94) u kojemu autor Raul Marsetič prikazuje pojavu urbanih ukopa s posebnim osvrtom na transformacije pulskih crkava (benediktinske crkve, samostan sv. Franje, katedrala, pravoslavna crkva sv. Nikole) u mjesta ukopa.

David Di Paoli Paulovich objavio je izvorni znanstveni članak “La lauda spirituale in Istria dall'epoca rinascimentale ai giorni nostri” (95-166). U njemu se rekonstruira složena pojava duhovnih lauda od njihovih početaka kroz sazrijevanje te istražuje njihovo širenje na području Venecije, a poglavito na prostor mletačke Istre.

“Briganti, assassini e condannati in Istria dall'inizio del Cinquecento alla fine del Settecento” (167-206) izvorni je znanstveni članak Slavena Bertoše u kojemu se temeljem relevantne literature te arhivskih vrela raščlanjuje fenomen razbojništva na području Puljštine, Poreštine i Labinštine u ranom novom vijeku.

Egidio Ivetic u stručnom članku “La questione delle etnie in Istria nei secoli XVI-XVIII” (207-221) ukazuje na problematiku korištenja suvremenih kriterija nacionalne identifikacije za stanja u prošlosti. Autor obrazlaže zašto nije bilo međuetničkih sukoba u istarskim selima tijekom ranog novog vijeka.

Marino Budicin napisao je izvorni znanstveni članak “Contributo alla conoscenza della vertenza confinaria nelle „differenze“ di Zumesco: l'episodio del 1717” (223-268) u kojemu prikazuje pokušaj rješavanja spora oko diferencija u okolici Zamaska 1717. i to intervencijom rašporskog kapetana Zvaneta Pizzamana.

Slijedi nekoliko članaka što se koncentriraju na značajnije povijesne ličnosti iz Istre, pa i šire. “Luj Matutinović, soldato e scrittore” (269-328) izvorni je znanstveni članak Drage Roksandića. Predstavljani su rezultati novih autorovih istraživanja o ovom vojniku i spisatelju prosvjetiteljsko-romantičarske inspiracije. Roksandić je, naime, 1999. godine u zasebnom članku ovog časopisa već tematizirao spomenuto vojskovođu.

William Klinger je u izvornom znanstvenom članku “Andrea Ludovico Adamich nei rapporti della Polizei-Hofstelle del 1810” (329-356) prikazao seriju izvještaja što ih je načelnik austrijske tajne policije u Zagrebu slao u Beč o riječkom trgovcu Andriji Ludoviku Adamiću i njegovoj aktivnosti.

Elisabetta D'Erme u nekategoriziranom članku “Il console malinconico, Charles James Lever: scrittore e diplomatico britannico a Trieste, 1867-1872” (357-406) donosi prikaz života i rada ovog značajnog britanskog pisca i diplomata koji je svoje najzrelije i najzanimljivije radove napisao u Trstu. Njegov se opus dijelom dohvaća Istre i Dalmacije.

U odjeljku Bilješke i dokumenti prvi je stručni članak Tullija Vorana “Il catastico di Albona del 1708 (II parte)” (409-485). Autor donosi drugi dio prijepisa labinskog katastika iz 1708., s obzirom na to da je prvi dio objavio u prošlom broju *Atti*. Rukopisni predlošci nalaze se u Narodnom muzeju Labin,

Državnom arhivu u Pazinu te u Državnom arhivu u Veneciji.

Giovanni Radossi u izvornom znanstvenom članku “Lettere al giudice montonese Gian Antonio Canciani (1839-1849)” (487-528) donosi, nakon uvodne studije, pisma P. Stancovicha, P. Kandlera, C. De Franceschija, M. Fachinettija i G. B. Cubicha motovunskom sucu Cancianiju.

Izvorni znanstveni rad naslovljen “La toponomastica storica del comune catastale di Piemonte d'Istria” djelo je Rina Ciguija (529-568). Autor nakon povijesnog prikaza Završja raščlanjuje 277 toponima nudeći njihova povijesna i jezična objašnjenja te ukazuje na analogije s nekim drugim prostorima Bujštine.

Claudio Pericin objavio je izvorni znanstveni rad “I »lachi« dell'Albonese: una lotta quotidiana per l'approvvigionamento d'acqua potabile come da documenti d'epoca asburgica” (569-621) u kojemu, koristeći dokumentaciju iz Državnog arhiva u Pazinu iz vremena 1815.-1909., iznosi na vidjelo problem nedostatka pitke vode na području Labinštine.

U stručnom članku naslova “Cenni sopra le chiese esistenti o crollate nel territorio di Peroi” (623-644) Corrado Ghirardo ukazuje na šest sakralnih objekata s prostora Perojštine locirajući ih i opisujući. Riječ je o Sv. Floru, Sv. Jurju, Sv. Grguru, Sv. Spiridonu s obližnjom kapelom Presvete Majke Božje te Sv. Stjepanu.

Zadnji stručni članak u ovom nizu jest rad Tamare Gentile “Alcune legature dei libri quattrocenteschi della Biblioteca civica „A. Hortis“ di Trieste. Uno studio in scienza del libro” (645-701). Autorica prikazuje knjižne uveze rukopisa iz 15. stoljeća i inkunabula što ih je tršćanski plemić riječkih korijena Rossetti de Scander oporučno ostavio tršćanskoj gradskoj knjižnici 1842.

Bibliografski prikazi, zadnja cjelina u ovome časopisu, donose članak “Vita e opere di Vesna Girardi Jurkić in occasione del quarantesimo del suo operato nel campo dell'archeologia, della cultura, dell'istruzione e dell'attività pubblica”, kome je pridodana i “Bibliografia di Vesna Girardi Jurkić (selezione)” (705-742) autorskog dvojca Kristine Džin i Mirka Jurkića.

Vrijednost članaka što ih objavljuju rovinjski *Atti* je u prvom redu ta što se zasnivaju na do sada neobjavljenom i nekorištenom arhivskom gradivu iz hrvatskih, austrijskih i talijanskih arhiva, pružajući javnosti nove spoznaje o povijesti Istre, poglavito o zadnjih pet stoljeća. Imamo razloga vjerovati da će i u jubilarnom 40. broju, kao i nadalje, *Atti* biti na razini visokih standarda profesionalne historiografije kao što su bili svih ovih godina.